

Nr. 02/5-09/4239 din 12.11.18

**În atenția Organelor locale de specialitate în
domeniul învățământului**

Instituțiilor de învățământ de educație timpurie

Pentru informare

**Consiliul pentru prevenirea și eliminarea
discriminării și asigurarea egalității**

mun. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 180, of. 405

În adresa Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a parvenit decizia Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității din 23 octombrie 2018 emisă în cauza nr. 69/18 cu privire la constatarea discriminării copilului pe criteriul de presupusă dizabilitate (presupusă deficiență de incluziune) în procesul educațional.

În acest context precizăm că, pentru Ministerul Educației, Culturii și Cercetării constituie a fi o prioritate promovarea dialogului intercultural, a spiritului de toleranță, a nediscriminării și incluziunii sociale, precum și prevenirea/combateră fenomenului de discriminare în rândul copiilor.

În legătură cu aspectele circumstanțiate supra, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării remite atașat pentru informare decizia Consiliului în vederea neadmiterii pe viitor a situațiilor similare.

Anexă:

1. Copia deciziei nr.69/18 – 4 file.

Cu respect,

Angela CUTASEVICI
Secretar de stat în domeniul educației

CONSILIUL PENTRU PREVENIREA ȘI ELIMINAREA DISCRIMINĂRII
ȘI ASIGURAREA EGALITĂȚII

СОВЕТ ПО ПРЕДУПРЕЖДЕНИЮ И ЛИКВИДАЦИИ ДИСКРИМИНАЦИИ И ОБЕСПЕЧЕНИЮ РАВЕНСТВА
COUNCIL ON THE PREVENTION AND ELIMINATION OF DISCRIMINATION AND ENSURING EQUALITY

Adresa: Republica Moldova, Chișinău, MD-2004
bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr.180, bir. 405
tel.: +373 (0) 22 21-28-17
www.egalitate.md

Адрес: Республика Молдова, Кишинев, MD-2004
бул. Штефан чел Маре, 180, каб. 405
тел.: +373 (0) 22 21-28-17
www.egalitate.md

DECIZIE
din 23 octombrie 2018
cauza nr. 69/18

Membrii Consiliului participanți la ședința de deliberare:

Svetlana DOLTU – membră
Andrei BRIGHIDIN – membru
Victorina LUCA – membră
Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV - membru

au examinat, în ședință publică, susținerile scrise și verbale ale
petiționarilor: Tatiana Efros și Ivan Boian în interesele fiului minor
reclamatei: Vera Negura, directoarea IP Curcubeu s. Ratuș, com. Drășliceni, r-nul Criuleni și
au deliberat, în ședință închisă, cu privire la următoarele

I. Obiectul plângerii

Discriminarea copilului în procesul educațional.

II. Admisibilitatea obiectului plângerii

Plângerea corespunde cerințelor art. 13 din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 și nu ridică excepțiile de inadmisibilitate prevăzute de pct. 42 din Legea nr. 298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității.

III. Susținerile părților

Alegațiile petiționarilor

- 3.1 Petiționarii declară că fiul acestora nu a fost implicat în activitatea care a avut loc în data de 15 martie 2018 la grădinița pe care o frecventează. Petiționarii consideră că neimplicarea acestuia în activitatea care a fost desfășurată se datorează faptului că fiul lor este timid și retras, nu vorbește coerent și câteodată se exprimă în limba rusă. Aceștia susțin că educatorii Vera Negura și Nadejda Chircu, la debutul evenimentului au plasat copilul în altă grupă. Petiționarii afirmă că în rezultatul acestor acțiuni copilul s-a indispus și a solicitat mamei să fie dus acasă pentru că nu mai dorește să meargă la grădiniță. Copilul a spus că s-a supărat pe copiii din grupa sa pentru că aceștia vor primi medalii și baloane, dar el nu. Petiționarii declară că acesta nu este primul caz când copilul lor este exclus de la activitățile care se organizează la grădiniță.

Susținerile reclamatei

- 3.2 Reclamata confirmă că la data de 15 martie 2018 în instituție s-a desfășurat seminarul teoretico-practic cu participarea tuturor managerilor din instituțiile preșcolare din raion, cu genericul "Sănătate-armonie psihopedagogică, educăm și formăm un comportament sănătos de viață și distracție sportivă". Reclamata notează că la acest seminar, instituția a avut drept scop prezentarea celor mai frumoase abilități și deprinderi pe care au reușit să le obțină copiii.
- 3.3 Reclamata infirmă alegația petiționarilor precum că fiul lor ar fi fost dus în altă grupă. Aceasta explică că pentru organizarea evenimentului au fost selectați din toate grupele cei mai pregătiți copii, iar ceilalți copii, inclusiv, fiul petiționarilor au fost conduși la plimbare pe teren de către educatorii din toate grupele.

- 3.4 Reclamata menționează că după finalizarea activității, educatoarea grupei Nadejda Chircu a adunat toți copiii (participanți și neparticipanți) să le înmâneze câte o medalie de ciocolată, însă fiul petiționarului lipsea. S-a constatat că mama, fără a anunța pe nimeni, a luat copilul și l-a dus acasă, astfel medalia a fost înmănată mamei pentru a fi transmisă copilului.
- 3.5 Reclamatele notează că din numărul total de 76 copii, care frecventează instituția preșcolară, la activitatea din 15 martie 2018 au fost implicați 32 copii de toate vârstele. Totodată, menționează că din cei 25 copii ai grupei pregătitoare pe care o frecventează fiul petiționarilor au fost selectați 14 copii (cei mai energici și mai curajoși pentru activitățile de cultură fizică și distracții), din grupa mare au fost aleși 12 copii (cu aptitudini muzicale), din grupele medii au fost selectați 6 copii (cu aptitudini teatrale).
- 3.6 Reclamata susține că, anterior, minorul a participat la toate evenimentele interne organizate (matinee, sărbători, activități distractive etc.).

IV. Dreptul național și internațional relevant

- 4.1 **Constituția Republicii Moldova la art. 16 alin. (2)** prevede că toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.
- 4.2 **Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012 la art. 1 alin. (1)** stabilește că scopul prezentei legi este prevenirea și combaterea discriminării, precum și asigurarea egalității tuturor persoanelor aflate pe teritoriul Republicii Moldova în sferile politică, economică, socială, culturală și alte sfere ale vieții, fără deosebire de rasă, culoare, naționalitate, origine etnică, limbă, religie sau convingeri, sex, vârstă, dizabilitate, opinie, apartenență politică sau orice alt criteriu similar; **art. 2** oferă definiția discriminării ca fiind orice deosebire, excludere, restricție ori preferință în drepturi și libertăți a persoanei sau a unui grup de persoane, precum și susținerea comportamentului discriminatoriu bazat pe criteriile reale, stipulate de prezenta lege sau pe criteriile presupuse; acomodare rezonabilă – orice modificare sau adaptare necesară și adecvată, într-un caz particular, care nu impune o sarcină disproporționată sau nejustificată atunci când este nevoie pentru a asigura unei persoane, în cazurile stabilite de lege, exercitarea drepturilor și libertăților fundamentale în condiții de egalitate cu ceilalți; **art. 3** stabilește că subiecți în domeniul discriminării sunt persoanele fizice și juridice din domeniul public și privat; **art. 9 alin. (1) lit. b)** instituțiile de învățământ asigură respectarea principiului nediscriminării în procesul educațional.
- 4.3 **Legea privind drepturile copilului nr. 338 din 15.12.1994 art. 2 alin. (1)** statul garantează fiecărui copil dreptul la un nivel de viață adecvat dezvoltării sale fizice, intelectuale, spirituale și sociale. **art. 3** toți copiii sunt egali în drepturi fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, sex, limbă, religie, dizabilitate, convingeri, avere sau origine socială; **art. 7** fiecare copil are dreptul la apărarea demnității și onoarei. Atentatul la onoare și demnitatea copilului se pedepsește în conformitate cu legislația.
- 4.4 **Codul Educației la art. 3** stabilește că educația incluzivă reprezintă un proces educațional care răspunde diversității copiilor și cerințelor individuale de dezvoltare și oferă oportunități și șanse egale de a beneficia de drepturile fundamentale ale omului la dezvoltare și educație de calitate în medii comune de învățare; **art. 7** educația se întemeiază pe următoarele principii fundamentale: **lit. b)** principiul calității – în baza căruia activitățile de învățământ se raportează la standardele naționale de referință și la bunele practici naționale și internaționale; **lit. h)** principiul asigurării egalității; **art. 135 alin. (1) lit. i)** personalul didactic, științifico-didactic, științific și de conducere are obligația să nu admită discriminarea sub orice formă.
- 4.5 **Convenția Internațională cu privire la Drepturile Copilului la art. 2 pct. 1** statele părți se angajează să respecte și să garanteze drepturile stabilite în prezenta Convenție tuturor copiilor din jurisdicția lor, indiferent de rasă, culoare, sex, limbă, religie, opinie politică sau altă opinie, de naționalitate, apartenență etnică sau originea socială, de situația materială, incapacitatea fizică, de statutul la naștere sau de statutul dobândit al copilului ori al părinților sau al reprezentanților legali ai acestuia; **art. 29 pct. 1** Statele părți sunt de acord că educația copilului trebuie să urmărească: **lit. a)** dezvoltarea plină a personalității, a vocațiilor și a aptitudinilor mentale și fizice ale copilului.

V. În concluzie, Consiliul reține următoarele

- 5.1 Din materialele dosarului, Consiliul stabilește că urmează să se pronunțe asupra existenței faptei de discriminare a copilului în procesul educațional.
- 5.2 Consiliul reamintește că atât legislația națională (art. 15 alin. 1 și art. 19 din Legea nr. 121 cu privire la asigurarea egalității), cât și practica Curții Europene a Drepturilor Omului (printre multe altele, a se vedea cauza D. H. și alții v. Republica Cehă par. 82-84, par.177, cauza Chassagnou și alții v. Franța par. 91-92, Timishev v. Rusia par.57) prevede o regulă specială referitor la sarcina probei în litigiile privind discriminarea, și anume: sarcina probei trece la reclamat atunci când petiționarul prezintă dovezi din care se poate prezuma că a existat un tratament discriminatoriu. Reieșind din alegațiile expuse în plângere, pentru a institui o prezumție a discriminării petiționarului urmau să prezinte fapte care ar arăta existența cumulativă a următoarelor elemente:
 - a) tratamentul mai puțin favorabil (excludere, deosebire, etc.) în exercitarea unui drept
 - b) aplicat în comparație cu alți copii
 - c) cu care acesta se afla în situație analogică
 - d) în baza unui criteriu protejat.
- 5.3 Analizând alegațiile petiționarilor, Consiliul stabilește că prezumția discriminării a fost instituită. Consiliul a stabilit că fiul petiționarilor a fost exclus de la activitățile organizate în data de 15 martie 2018 la grădinița pe care o frecventează, pe când ceilalți copii au fost implicați. Consiliul a luat act că fiul petiționarilor a fost exclus pe motiv că este timid, retras și nu vorbește coerent. Consiliul reține că motivele invocate sunt caracteristici personale ale copilului și acceptă că acestea nu sunt relevante pentru a justifica o excludere a copilului de la activități.
- 5.4 În conformitate cu art. 15 alin. (1) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, sarcina de a proba că faptele în cauză nu constituie discriminare revine persoanei despre care se presupune că a comis fapta discriminatorie. Consiliul urmează să aprecieze existența unei justificări obiective și rezonabile a tratamentului deplâns.
- 5.5 Consiliul a luat act de poziția reclamatei care a notat că pentru participarea la evenimentul din 15 martie 2018 au fost selectați 32 de copii care au dat dovadă de abilități și capacități proeminente pentru a face față competiției, subliniind că scopul evenimentului a fost de a prezenta instituția la cel mai înalt nivel. De asemenea, a menționat că toți ceilalți au fost implicați în diverse activități între probele organizate. În ședința de audieri, Consiliul a stabilit că patru copii din grădiniță nu au fost implicați în nici o activitate în acea zi, printre care și copilul petiționarilor.
- 5.6 Consiliul, deși acceptă că, la general, pentru organizarea competițiilor este obiectiv și rezonabil să fie selectați copiii ale căror capacități și abilități corespund cerințelor concursului, notează că acest argument ar fi valabil doar cu scopul de a promova copii potrivit meritelor, însă, nu pentru a reprezenta instituția la cel mai înalt nivel. Cu alte cuvinte, Consiliul subliniază că este inacceptabil de a exclude copiii de la participare în activități, urmărind scopul de a arăta performanța instituției. Consiliul, de asemenea, notează că menirea instituțiilor preșcolare este de a dezvolta personalitatea copilului, conform ritmului și nevoilor sale, care urmează să îi asigure acestuia un start bun în viață. Educația preșcolară trebuie să asigure stimularea diferențiată (individualizată) a copiilor, esențiale fiind dezvoltarea socio-emoțională, dezvoltarea cognitivă, dezvoltarea limbajului și a comunicării, dezvoltarea capacităților și aptitudinilor în învățare. Neimplicarea copiilor în activitățile care ar putea să dezvolte astfel de abilități și capacități echivalează cu subminarea oportunităților și șanselor egale de a beneficia de educația timpurie.
- 5.7 Situația în care cadrele didactice, managerii instituțiilor de învățământ, exclud sau marginalizează copiii care, din anumite considerente, sunt mai timizi sau întâmpină dificultăți de integrare în grup, doar pentru a arăta performanța și consolida imaginea instituției, este inacceptabilă. Mai mult, în opinia Consiliului o instituție preșcolară va avea performanță înaltă nu atunci când va scoate în evidență doar talentele copiilor, dar când va arăta **ce abilități a reușit să dezvolte fiecărui copil.**
- 5.8 Consiliul, de asemenea, atrage atenția că, deși copiii neimplicați au fost antrenați în alte activități corelative programului, patru dintre aceștia au rămas marginalizați. Această constatare denotă lipsa de diligență atât a managerului instituției, cât și a cadrelor didactice din instituție privind obligația de a nu admite situații de discriminare în procesul educațional.

Astfel, conducându-se de prevederile art. 1, 2, 3, art. 9 alin. (1) lit. b) și art. 15 alin. (4) din Legea cu privire la asigurarea egalității nr. 121 din 25.05.2012, coroborat cu pct. 61 din Legea cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității nr. 298 din 21.12.2012,

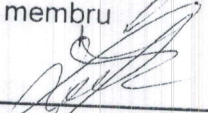
CONSILIUL DECIDE:

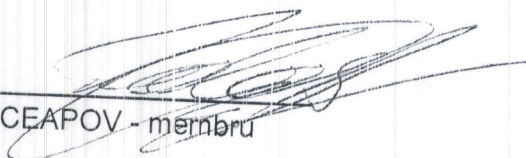
1. Faptele constatate reprezintă discriminare pe criteriul de presupusă dizabilitate (presupusă deficiență de incluziune) în procesul educațional.
2. Directoarea IP Curcubeu s. Ratuș, com. Drăsliceni, r-nul Criuleni va aduce la cunoștință cadrelor didactice din instituție prezenta decizie și va întreprinde alte măsuri de informare, educare și sporire a capacității cadrelor didactice în domeniul educației incluzive.
3. Consiliul recomandă Ministerului Educației, Culturii și Cercetări să asigure instruirea cadrelor didactice preșcolare ținând cont de constatările prezentei decizii și promovarea bunelor practici de incluziune a copiilor cu cerințe educaționale speciale sau a copiilor care se presupune că au probleme de integrare în grup.
4. Decizia se remite Ministerului Educației, Culturii și Cercetări pentru a fi diseminată către toți managerii instituțiilor preșcolare în vederea prevenirii faptelor similare în viitor.
5. Directoarea IP Curcubeu s. Ratuș, com. Drăsliceni, r-nul Criuleni va informa Consiliul, în termen de 30 de zile din momentul recepționării prezentei decizii, despre măsurile întreprinse sau planificate pentru implementarea recomandărilor formulate în prezenta decizie.
6. Decizia se comunică părților și va fi făcută publică pe adresa www.egalitate.md.
7. Decizia este cu drept de atac în instanța de contencios administrativ, conform prevederilor pct. 65 ale Legii nr.298 din 21.12.2012 cu privire la activitatea Consiliului pentru prevenirea și eliminarea discriminării și asigurarea egalității și ale Legii contenciosului administrativ nr. 793 din 10.02.2000.

Membrii Consiliului care au votat decizia:

Svetlana DOLTU – membră

Andrei BRIGHIDIN – membru

Victorina LUCA – membră

Evghenii Alexandrovici GOLOȘCEAPOV - membru